

EUROPEAN CLUSTER
COLLABORATION PLATFORM

Innovation through integration: How to create and engage a meta-cluster

Summary

EUCLUSTERS TALKS

EU Clusters Talks
24 April 2024, 8:30 – 9:45 CET

An initiative of the European Union

Inovace prostřednictvím integrace: Jak vytvořit a zapojit meta-klastr

ZÁPIS

European Cluster Collaboration Platform zorganizovala přednášku EU Clusters Talk, která proběhla 24. dubna 2024 a jejímž cílem bylo diskutovat o potenciálu metaklastrování, hovořit o výhodách a výzvách meziodvětvové a přeshraniční spolupráce a vyslechnout si informace o iniciativách v oblasti metaklastrování v Evropě.

Program přednášky:

Moderátor: Jennifer Baker

1. Novinky ECCP
2. Úvod do metaklastrování
Marek Przeor, vedoucí týmu klastrové politiky, DG GROW, Evropská komise
3. Nástroj meziregionálních investic do inovací (I3)
Eric Koch, vedoucí sektoru I3, EISMEA, Evropská komise
4. Panelová diskuze
Erasmia Dupenloup, předsedkyně, Silicon Europe
Giovanni Scaramuzzo, projektový manažer, EXO Ricerca
Maurizio Malè, projektová manažer, Venetian Cluster
Montse Daban, prezidentka, Council of European BioRegions (CEBR)
Thomas Röhr, generální tajemník, European Automotive Cluster Network (EACN)
5. Možnosti financování, **Nina Hoppmann**, členka týmu ECCP

Klíčová sdělení

- Být součástí meta-klastru může mít několik výhod, mezi které patří zvýšená spolupráce, lepší integrace na trh, přístup k osvědčeným postupům a informacím, zlepšené služby pro vlastní členy nebo nové příležitosti pro internacionalizaci.
- Pro udržení meta-klastru je klíčové mít strategické cíle a konkrétní aktivity, dostatek finančních a lidských zdrojů pro dlouhodobou udržitelnost, zapojené členy a inkluzivitu.
- Pro vybudování meta-klastru je užitečné mít silné počáteční partnerství, sdílenou vizi a společný akční plán, závazek členů s personálem a představu o vytvoření právního subjektu.
- Nástroj pro meziregionální investice do inovací (I3) zaměřený na regionální rozvoj a konkurenceschopnost by mohl být zajímavou finanční příležitostí pro zahájení meta-klastru.

1. ECCP novinky

Nina Hoppmann, členka týmu ECCP

- Registrace na [Evropskou klastrovou konferenci](#), 7. – 8. května 2024
- Pozvánka na [Clusters meet Regions Graz](#), 18. – 19. červen 2024
- Registrace na [EU – Taiwan Matchmaking Event](#), Německo, 10. – 12. června 2024
- Registrace na [EU – South Med Matchmaking Event](#), Německo, 11. – 13. června 2024

- Pozvánka na online přenos [“Investing in EU Industry”](#) z Hannover Messe, 25. – 26. května 2024

2. Úvod do metaklastrování

Marek Przeor, vedoucí týmu klastrové politiky, DG GROW, Evropská komise

Marek Przeor poskytl přehled o aktuálním politickém kontextu v Evropské unii a zdůraznil jeho význam v souvislosti s nadcházejícími evropskými volbami a blížící se novou Komisí. Odkázal na význam jednotného trhu pro průmyslovou konkurenceschopnost EU a zdůraznil několik klíčových politických dokumentů a zpráv, včetně Zprávy o jednotném trhu a Zprávy o konkurenceschopnosti, komunikace o Dialozích o čisté transformaci a nedávných závěrů zasedání Rady. Dále uvedl, že klustery hrají důležitou roli při efektivním využívání jednotného trhu. Mezi praktické kroky k dosažení tohoto cíle patří podpora propojení mezi klustery a využití programu „Euroclusters“, který podporuje tvorbu meta-klastrů na úrovni EU napříč různými sektory. Kromě toho nabízejí Evropský fond pro regionální rozvoj a partnerství v rámci programu Horizon Europe, i když nejsou výhradně určeny pro klustery, příležitosti pro jejich zapojení.

3. Nástroj meziregionálních investic do inovací (I3)

Eric Koch, vedoucí sektoru I3, EISMEA, Evropská komise

Eric Koch představil nástroj pro meziregionální investice do inovací (I3), který je zaměřen na regionální rozvoj a konkurenceschopnost. Tento nástroj je součástí kohezní politiky, jedné z hlavních investičních politik EU, která podporuje tvorbu pracovních míst, konkurenceschopnost podniků, hospodářský růst, udržitelný rozvoj a zlepšování kvality života občanů. Je podpořen částkou 490 milionů EUR z rozpočtu na období 2021–2027. Nástroj podporuje spolupráci mezi různými zeměmi s cílem podpořit inovace a přiblížit je trhům, přičemž projekty jsou navrženy tak, aby byly blízko ke komercializaci. Nástroj je postaven na třech pilířích:

- **Meziregionální:** vytváření spojení mezi regiony EU kolem sdílených nebo komplementárních oblastí chytré specializace (S3).
- **Inovace:** testování, demonstrace, pilotování, velkoobjemové ověřování produktů a replikace na trhu.
- **Investice:** finanční a poradenská podpora pro společné inovační projekty a přímé investice do společností (hlavně malých a středních podniků).

Existují dvě hlavní oblasti financování: jedna se zaměřuje na investice a druhá na budování kapacit. Tři ústřední témata jsou zelená transformace, digitální transformace a chytrá výroba. Bylo zahájeno podpůrné zařízení, které má za cíl zlepšit porozumění dopadu strategií chytré specializace a pomoci regionálním orgánům při jejich aplikacích. Mezi typy aktivit patří akce zaměřené na uvedení inovativních nápadů a produktů na trh, testovací prostředí a aktivity po prototypování, a také testování v reálném prostředí. Role klastrů jako klíčových hráčů ekosystému je zdůrazněna, což naznačuje, že jejich zapojení je klíčové pro integraci regionálních snah do širších hodnotových řetězců.

Na závěr své prezentace představil nadcházející příležitosti k financování. Další výzva pro Strand 1/2a je plánována na červen 2024 a bude uzavřena v prosinci 2024, výzva pro Strand 2b bude uzavřena v listopadu 2024. Velikost projektů se může pohybovat mezi 2–10 miliony EUR s mírou financování 70 % pro všechny ostatní kategorie nákladů a 100 % pro finanční podporu třetím stranám. Eric Koch také hovořil o znovuootevření S3 tematických platforem a S3 komunity praxe, které jsou otevřené pro klastrové organizace.

4. Panelová diskuze

Představení meta klastrů a výhod

Erasmia Dupenloup představila Silicon Europe Alliance, což je významná skupina v evropském elektronickém sektoru. Tento meta-klastr kombinuje nejlepší technologie a dovednosti v celém hodnotovém řetězci elektronického softwaru. Hlavní výhodou jeho struktury je schopnost zlepšovat spolupráci a inovace napříč různými sektory a hranicemi, což umožňuje rychlý pokrok ve výzkumu a vývoji a podporuje obchodní vazby mezi jeho členy.

Giovanni Scaramuzzo informoval o pokroku při vytváření meta-klastru z jejich stávajícího projektu „Eurocluster“. Tato iniciativa si klade za cíl zlepšit propojení v rámci kreativních a kulturních průmyslů, které jsou tvořeny převážně malými podniky. Meta-klastr usiluje o lepší integraci těchto podniků do širšího evropského trhu, zejména prostřednictvím navazování vazeb s centrální Evropou.

Montse Daban představila CEBR (Council of European BioRegions), což je formální asociace bioregionů a klastrových organizací zahrnující rozmanitý ekosystém, který zahrnuje akademickou sféru, nemocnice, investory, malé a střední podniky, velké korporace, farmaceutické společnosti a sektory digitálního zdraví. Tato síť slouží jako klíčový nástroj pro budování důvěry, podporu odolnosti, usnadnění reindustrializace a podporu internacionalizace—klíčových oblastí zaměření strategických hospodářských agend Evropy. Montse Daban zdůraznila zásadní roli síťování ve zdravotním sektoru, s ohledem na jeho složitosti a regulační výzvy.

Thomas Röhr poskytl souhrn o European Automotive Cluster Network (EACN), což je meta-klastr sdružující 31 členských organizací v 15 zemích Evropy. EACN se zaměřuje na poskytování interní podpory svým členům. To zahrnuje podporu silné výměny informací a osvědčených postupů mezi členy, což zlepšuje jejich dovednosti a provozní výkonnost. Kromě toho hraje EACN klíčovou roli při pomoci členům najít partnery pro projekty a prezentovat aktivity těmto partnerům, což je považováno za významnou výhodu pro členy.

Maurizio Malè zdůraznil hlavní výhody propojení regionálních evropských klastrů do širší, integrovanější evropské sítě, zejména pro sektor cestovního ruchu. Hlavní výhodou takových sítí je schopnost nabízet komplexní podporu a služby malým a středním podnikům (SMEs), což zajišťuje, že i ty nejmenší podniky mají prospěch z lepšího přístupu k inovacím, novým službám a širšímu přehledu o trhu. Podniky v meta-klastru nejsou omezeny na odborné znalosti a zkušenosti dostupné pouze v jejich místním nebo regionálním klastru. Místo toho mají přístup k rozsáhlému zdroji znalostí sdílených napříč všemi klastry v síti. Meta-klastr také umožňuje šíření úspěšných postupů a řešení z jednoho regionu do druhého.

Řečníci vysvětlili další výhody vyplývající z meta-klastrů. Díky spolupráci na evropské úrovni jsou klastery vystaveny různým provozním prostředím, modelům financování a strategiím

příjmů, které se v jednotlivých zemích výrazně liší. Tato rozmanitost pomáhá klastrům učit se a přijímat postupy, které fungují dobře v některých zemích, ale v jejich vlastních nemusí existovat. Řečníci také zdůraznili přínos zapojení do projektů financovaných z evropských zdrojů, které dále usnadňují výměnu znalostí a zdrojů mezi klastry a řešení společných problémů, jako je přilákání talentů, transfer technologií a rozsáhlé akce zaměřené na udržitelnost. Spoluprací klastry využívají své kombinované dovednosti a zdroje k dosažení změn.

Řečníci také hovořili o roli těchto klastrů při ovlivňování politiky na různých úrovních—od místní a regionální až po národní a úroveň EU. Poskytováním informovaných názorů a informací klastry pomáhají vytvářet politiky, které jsou příznivé pro regionální rozvoj a růst.

Kritické prvky metaklastrů

Erasmia Dupenloup zdůraznila, že je důležité mít strategické cíle a konkrétní aktivity meta-klastru. Meta-klaster usnadňuje vztahy a partnerství, zejména při podpoře otevřených inovací. Například Silicon Europe Alliance organizuje specializované akce zaměřené na otevřené inovace, které spojují korporace, malé a střední podniky (SMEs) a startupy s cílem podpořit spolupráci a vytvářet obchodní příležitosti. Tyto akce slouží jako platformy, kde mohou SMEs a startupy přímo spolupracovat s většími korporacemi, což může vést k partnerstvím a obchodním dohodám. Dále organizují networkingové akce, které jsou otevřené všem členům aliance. Tyto akce jsou významné pro navazování kontaktů, sdílení novinek z oboru a zkoumání možností spolupráce.

Giovanni Scaramuzza vidí výzvu v udržení zapojení různých aktérů v síti. Je těžší přesvědčit je, proč by se měli připojit k větší, mezinárodní síti, než ke menší, regionální. Nerovnoměrná účast mezi členy vyžaduje silné úsilí k vytvoření skutečných přínosů z členství ve větším meta-klastru. Síť vytvářejí úzkou komunitu, kde si členové navzájem důvěřují a jsou aktivní. Tento „blízký kruh“ důvěryhodných vztahů uvnitř meta-klastru může členům usnadnit vstup do náročnějších a větších prostředí.

Montse Daban zdůraznila význam dlouhodobé udržitelnosti sítě. To zahrnuje finanční stabilitu, zapojení členů a prokazování hodnoty pro zainteresované strany. Jak se síť rozšiřuje, zvyšuje se její složitost, což může ovlivnit její relevantnost a efektivitu. Je nezbytné efektivně komunikovat výsledky a výhody, které síť přináší. K překonání výzev spojených s řízením meta-klastru je potřeba silné vedení a robustní management.

Pro Thomase Röhra je klíčové umožnit novým členům podílet se na formování směru a struktury meta-klastru. Tato inkluzivita zajišťuje, že organizace zůstane přizpůsobivá a citlivá na potřeby a nápady všech členů, namísto toho, aby byla striktně řízena svými zakladateli.

Vytvoření meta clusteru

Maurizio Malè a Thomas Röhr doporučili zásadní strategii pro vytvoření úspěšného meta-klastru, kterou je vytvoření solidního počátečního partnerství. Tento první krok vyžaduje výběr několika subjektů, které mají rozsáhlé znalosti a zkušenosti v daném sektoru, stejně jako porozumění evropským sítím a politikám. Hlavními kroky při vytváření meta-klastru jsou výběr správných partnerů, vytvoření silného jádra, postupné rozšiřování, komunikace výhod a budování hybné síly.

Erasmia Dupenloup doplnila, že sdílená vize je zásadní pro vzájemnou důvěru mezi členy, a že by měla probíhat pravidelná a transparentní komunikace mezi členy meta-klastru. Je to proces, a je třeba mít pevný základ pro vytvoření meta-klastru. Silicon Europe Alliance vznikla z evropského projektu a po dobu tří let definovali cíle a měli čas zjistit, jak budou implementovat akce k dosažení těchto cílů. Na základě sdílené vize je pak nezbytné vytvořit společný akční plán. Tento plán slouží jako cestovní mapa pro spolupráci, která detailně popisuje role, odpovědnosti a příspěvky jednotlivých členů.

Řečníci se shodli, že přidělení dostatečných zdrojů na management a provozní činnosti je zásadní pro udržení funkčnosti a vlivu sítě. To vyžaduje nejen finanční investice, ale také lidský kapitál—lidi, kteří umí rozpoznat příležitosti, řídit projekty a realizovat akce. Thomas Röhr a Erasmia Dupenloup doplnili, že členové musí přispívat nejen svými zdroji k účasti, ale také přispívat zpět do sítě. Toto oboustranné zapojení pomáhá udržovat vyvážený a dynamický meta-klastr, kde se všechny strany cítí zapojené a těží ze společných úspěchů. Giovanni Scaramuzzo potvrdil, že budování meta-klastru není pasivní činnost; vyžaduje aktivní zapojení a přispívání od všech účastníků. Potenciálním úskalím při vytváření meta-klastru je mylná představa, že účast je založena pouze na dobrovolném zájmu. Toto nedorozumění může vést k nedostatečnému závazku a podkopat efektivitu klastru. Řečník doporučil být selektivní ohledně toho, kdo se do meta-klastru zapojí.

Kromě toho je aktivní účast na rozsáhlých projektech zásadní. Tyto projekty přinášejí nejen finanční podporu, ale také větší viditelnost a důvěryhodnost pro síť. Thomas Röhr vysvětlil, že i když členské poplatky poskytují určité příjmy, veřejné financování a další finanční podpory jsou často nezbytné a jejich získání není vždy snadné.

Vytvoření právní entity pro meta-klastr může být obtížné kvůli různým národním zákonům, které se vztahují na sdružení. Thomas Röhr zdůraznil, že výběr vhodného právního rámce je klíčový, přičemž upozornil na výzvu při zakládání právní entity, která by fungovala napříč národními hranicemi. Status Evropského sdružení by mohl nabídnout řešení, které by nebylo omezeno národními pravidly.